

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Ι. Επί του ερωτήματος, που ετέθη.

Ετέθη υπόψη μου, από το Δ.Σ. της Δ.Ο.Ε., αίτημα του Συλλόγου Εκπαιδευτικών Π.Ε. Λιβαδειάςγια την έκδοση γνωμοδότησηςπερί «αναδρομικότητας της αναμοριοδότησης των σχολικών μονάδων».

ΙΙ. Επί των εφαρμοστέων διατάξεων.

Η αναδρομικότητα των νόμων αποτελεί, δυστυχώς, μία συνήθη πρακτική του νομοθέτη, η οποία ωστόσο παρίσταται ιδιαίτερα προβληματική δεδομένου ότι ανατρέπει προϋπάρχοντα δικαιώματα ή προϋπάρχουσες νομικές καταστάσεις, στις οποίες οι πολίτες στήριξαν τη στάση τους, τις αποφάσεις τους και τις βιοτικές και οικονομικές τους επιλογές. Η εύλογη εμπιστοσύνη του πολίτη στις ισχύουσες νομικές ρυθμίσεις και η προσδοκία του, ότι με βάση αυτές τις ρυθμίσεις θα κάνει τις επιλογές του, θεμελιώνεται στην αρχή της ασφάλειας του δικαίου, η οποία με τη σειρά της απορρέει από τη συνταγματική αρχή του Κράτους Δικαίου.

Ο νόμος έχει αναδρομική ισχύ όταν θεσπίζει, καταργεί ή μεταβάλλει τις νομικές συνέπειες γεγονότων, που ανάγονται στον πριν από τη θέσπισή του χρόνο. Κριτήριο αποτελεί κατά πόσο ο νέος νόμος ρυθμίζει σχέσεις ή γεγονότα που υπήρξαν αποκλειστικά στο παρελθόν είτε υπήρχαν στο παρελθόν και εξακολουθούν να υπάρχουν κατά τη δημοσίευσή του. Η περίπτωση αυτή χαρακτηρίζεται ως γνήσια αναδρομή. Ενώ η μη γνήσια αναδρομή (νόθος αναδρομικότητα) χαρακτηρίζει ένα γεγονός, που υπήρχε αλλά οι τυχόν έννομες συνέπειες

επέρχονται από το χρονικό σημείο της έκδοσης του νόμου και μετά. Εδώ ανήκει π.χ. η περίπτωση απονομής σύνταξης σε κατηγορία πολιτών για προσφορές τους αναγόμενες στο παρελθόν, αλλά με χρονικό σημείο γένεσης της αξίωσης τη δημοσίευση του νόμου. Η μη γνήσια αναδρομή ρυθμίζει θέματα του παρελθόντος με νομικά κανόνα και η ισχύς του είναι μελλοντική.

Το ισχύον Σύνταγμα ρυθμίζει το θέμα της αναδρομικής ισχύς του νόμου κατά δύο διαφορετικούς τρόπους:

α) Ορισμένες διατάξεις ρυθμίζουν την αναδρομικότητα νόμων με συγκεκριμένο περιεχόμενο. Έτσι, κατά το άρθρο 7 παρ. 1 δεν υπάρχει έγκλημα ούτε ποινή επιβάλλεται χωρίς νόμο που να ισχύει πριν από την τέλεση της πράξης. Η αρχή αυτή προστατεύει τον κατηγορούμενο και αποβλέπει σε ελαφρύτερη μεταχείριση αυτού. Κατά το άρθρο 78 παρ. 2 φόρος ή οποιοδήποτε άλλο οικονομικό βάρος δεν μπορεί να επιβληθεί με αναδρομικό νόμο, ο οποίος επεκτείνεται πέρα από το οικονομικό έτος που προηγήθηκε από εκείνο της επιβολής του φόρου. Κατά το άρθρο 107 παρ. 2 επιτρέπεται με νόμο, εφ' άπαξ εκδιδόμενο, να οριστούν οι όροι για τη λύση ή την αναθεώρηση συμβάσεων που συνομολογήθηκαν κατά την περίοδο της δικτατορίας από 21/4/67 ως 23/7/74.

β) Εκτός από τις ειδικές αυτές περιπτώσεις, όπου το Σύνταγμα απαγορεύει ή επιτάσσει την αναδρομική ισχύ του νόμου, το άρθρο 77 παρ 2 περιέχει ένα γενικό κανόνα με ιδιαίτερη σημασία «*Νόμος που δεν είναι πράγματι ερμηνευτικός ισχύει μόνο από τη δημοσίευσή του*«.

Η έννοια αυτής της διατάξεως γίνεται αντιληπτή αν την συνδέσουμε με την πρώτη παράγραφο του ίδιου άρθρου, που ορίζει «η αυθεντική ερμηνεία των νόμων ανήκει στη νομοθετική λειτουργία». Αυθεντική ερμηνεία είναι η εξουσία του νομοθέτη να αποσαφηνίζει το ασαφές νόημα προγενέστερου νόμου. Αυτή ακριβώς την εξουσία την απονέμει το Σύνταγμα με το άρθρο 77 παρ. 1 στη Βουλή.ÂÂÂ ÂÂÂ Από τη φύση του ο ερμηνευτικός νόμος ανατρέχει στο χρόνο έκδοσης του ερμηνευόμενου νόμου και το ερμηνευτικό του περιεχόμενο αναπτύσσει, με αυτόν τον τρόπο, αναδρομική ισχύ.ÂÂÂ ÂÂÂ Επίσης, όπου το Σύνταγμα απαγορεύει ρητώς τον αναδρομικό νόμο, απαγορεύει και τον ερμηνευτικό. Όταν ο ερμηνευόμενος νόμος είναι σαφής, η μεταγενέστερη δήθεν ερμηνευτική παρέμβαση δεν αποτελεί ερμηνευτικό αλλά ψευδοερμηνευτικό νόμο όπου ο δικαστής δεν δικαιούται να εφαρμόσει αναδρομικώς.

III. Επί της απαντήσεως, που προσήκει στο ερώ τημα, που ετέθη.

Συνεπώς, το Σύνταγμα υιοθετεί ρητά τον κανόνα της **μη αναδρομικότητας του νόμου** πο υ προκύπτει από την αρχή του κράτους δικαίου και ειδικότερα από την αρχή της ασφάλειας του δικαίου. Συνακόλουθα, είναι σφόδρα αμφίβολη η συνταγματικότητα μίας ενδεχόμενης προσπάθειας να προσδοθεί αναδρομική ισχύ σε όποια νομοθετική ρύθμιση που σχετίζεται με την αναμοριοδότηση των σχολικών μονάδων, δεδομένου, μάλιστα, ότι οι εκπαιδευτικοί, που υπηρετούν σε αυτές έχουν ήδη αποκτήσει δικαιώματα απορρέοντα από το υφιστάμενο νομοθετικό καθεστώς.

Παραμένω στην διάθεση σας για κάθε περαιτέρω διευκρίνιση.

Αθήνα, 7-2-2018

Με εκτίμηση,

Μαρία Μαγδαληνή Τσίπρα

Νομική Σύμβουλος Δ.Ο.Ε.